

Sastamalan kaupunki

Ympäristöterveyden- huollon valvontasuun- nitelman raportointi 2025

www.sastamala.fi

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Yleistä

Ympäristöterveydenhuolto tuottaa ympäristöterveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon lakisääteiset palvelut Kihniön ja Punkalaitumen kunnalle sekä Ikaalisten, Parkanon ja Sastamalan kaupungille. Lisäksi ympäristönsuojelun lakisääteiset palvelut tuotetaan Punkalaitumen kunnalle ja Sastamalan kaupungille. Sastamalan kaupunki toimii vastuukuntana. Lakisääteisenä viranomaisena toimii Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuollon jaosto. Ympäristöterveydenhuollon jaostossa on kolme jäsentä, kaksi Sastamalasta ja yksi Punkalaitumelta. Ikaalisten ja Parkanon kaupunki sekä Kihniön kunta valitsevat ympäristöjaostoon jokainen yhden jäsenen. Nämä osallistuvat ympäristöterveydenhuollon jaoston kokouksiin silloin, kun käsitellyssä on ao. kuntia koskevia asioita tai koko yhteistoiminta-aluetta koskevia asioita.

Ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyi valvontasuunnitelman valvontavuosille 2025-2028 vuoden 17.12.2024 § 43. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tulee käsitellä vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

2025 vuoden raportointi valvontasuunnitelmassa kuvattujen tavoitteiden mukaisesti

Ohjelmakauden 2025-2028 teema: Vaikuttava valvonta ja ydintehtävät

Ympäristöterveydenhuollon valvonta perustuu valvonnasta saatujen tietojen käyttämiseen riskiperusteisen valvonnan määrien päättämisessä. Kohteissa, joissa valvonnassa on havaittu puutteita johtaa se uusintatarkastukseen. Puolestaan esimerkiksi elintarvikevalvonnassa Oivallisen tuloksen kuuden peräkkäisen kerran saaneiden kohteiden tarkastusmäärää voidaan puolittaa seuraavan valvontavuoden ajaksi. Tarkastusmäärää arvioidaan vuosittain ja tulosten heikkeneminen nostaa tarkastustiheyttä. Tätä voidaan tosiasiallisesti noudattaa vain sellaisissa kohteissa, joilla on suunnitelman mukaisia tarkastuksia kaksi tai enemmän vuodessa. Valvontamäärien puolittamiseen ei olla vielä olemassa olevissa kohteissa pystytty, koska valvontatulokset eivät ole antaneet niihin vielä mahdollisuutta.

Osaaminen ja koulutussuunnitelma

Ympäristöterveydenhuolto laatii vuosittaisen koulutussuunnitelman henkilöstölle ja kirjaa toteutuneet koulutukset. Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua lisäksi muihin ajankohtaisiin koulutuksiin, joiden tieto ilmenee vasta valvontavuoden aikana. Osaamisen varmistamiseksi on huolehdittu, että jokainen viranhaltija osallistuu vähintään yhteen koulutukseen vuoden aikana. Mikäli kaikilla viranhaltijoilla ei ole mahdollisuutta osallistua koulutukseen siihen osallistuneet käyvät läpi keskeiset sisällöt koulutuksesta sekä erityisesti valvontakohteisiin liittyvää erityistietoa kuukausittain pidettävässä Ymppi-palaverissa. Koulutusmateriaalit tallennetaan ja niihin voidaan palata tarvittaessa. Henkilöstöllä on mahdollisuus omatoimisesti kouluttautua keskusviranomaisten materiaaleihin sekä kunnan hankkiman EduHousen koulutuksiin.

Vuosittainen kehityskeskustelu henkilöstön osalta lukuun ottamatta kunnaneläinlääkäreitä on suoritettu vuoden 2025 lopussa ja osan kohdalta keskustelut on suoritettu 2026 vuoden alussa. Henkilöstö on arvioinut keskustelussa omaa osaamista ja sen kehitystarpeita. Yhdessä on sovittu mahdollisuuksista kouluttautumiseen.

Varautuminen ja viranomaisyhteistyö

Vuoden 2025 aikana oli yksi veden laatuun liittyvä häiriötilanne sekä vuoden lopusta vuoden 2026 alkuun kestävä lintuinfluenssatilanne luonnonvaraisissa vesilinnuissa. Molempien tilanteiden hoitaminen osoitti valvontayksikön varautumisen toimivuuden. Ajantasaisia ohjeita saatiin erityisesti lintuinfluenssatilanteen hoitoon keskusviranomaiselta. Menneet tapauksen osoittivat myös työyksikön resilienssiä sekä toisten auttamisen halukkuutta. Tapausten johdosta myös kaupungin organisaation yhteistyötä saatiin testattua ja huomattiin se, että toiselta toimialalta saa tarvittaessa tukea käytännön järjestelyihin. Lintuinfluenssan hoitamiseksi tarvittiin myös viranomaisapua pelastusviranomaiselta. Yhteistyö oli sujuvaa ja tilanteet saatiin yhteistyöllä hoidettua. Lintuinfluenssaan liittyvä ohjeistus on lisätty valmiussuunnitelman liitteeksi.

Vuoden 2025 aikana suoritettiin viranomaisyhteistyötä lintuinfluenssa tapaukseen liittyen. Lisäksi on tehty yhteistyötä eläinsuojeluvalvonnan tehtävissä. Eläinsuojeluvalvonta on pyytänyt poliisilta viranomaisapua tarvittaessa tarkastuksille. Poliisi on osaltaan pyytänyt kunnaneläinlääkäriä apua esimerkiksi eläinten kunnan tarkastuksiin heille kohdistuneissa tehtävissä. Viranomaisyhteistyötä tehdään myös mm. koulujen terveydensuojelulain mukaisissa tarkastuksissa, joissa tarkastus suoritetaan THL:n ohjeistuksen mukaan monialaisena yhteistyönä. Kuntien sisäilmatyöryhmät kokoontuvat kunnan tarpeen mukaisesti, osassa kunnissa säännöllisesti ja osassa vain tarpeen mukaan. Näihin työryhmiin kuuluu nimetyt terveystarkastajat. Palotarkastajan ja sosiaaliviranomaisten kanssa on käyty yhteistarkastuksilla. Yksikön sisäisesti on tehty yhteistarkastuksia, kun ne ovat koskeneet molempien tehtävien hoitamista. Rakennus- ja ympäristötarkastajien kanssa on lisäksi tehty yhteistarkastuksia.

Ympäristöterveyden tavoitteet

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena oleva suunnitelman mukaisten tarkastusten suorittaminen sujui ympäristöterveydenhuollon jaoston antamien tavoitteiden mukaisesti ja tavoitetasoon terveellinen elinympäristö, puhdas vesi ja turvalliset elintarvikkeet: elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen > 90 % päästiin. Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan riskinarvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen oli 92 %.

Yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö

Virkatehtävien hoitamista toisen valvontayksikön alueella ei ole tehty vuoden 2025 aikana. Valvontayksiköillä ei ole ollut tarvetta sopimuksen käyttämiseen vuoden 2025 osalta. Yhteistyötä on tehty Pirkanmaalla toimivien yhteistoiminta-alueiden Tampereen kaupunki, Pirteva sekä Keurusselkä kanssa yhteisten elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvalvonnan palaverien myötä. Palavereja on järjestetty seuraavasti: elintarvikevalvonnan ajankohtaiset palaverit 25.4. ja 10.10.2025, päiväkotiaihetta koskeva palaveri 27.5.2025, vesiasiaa koskeva palaveri 8.5.2025. Pirteva järjesti lisäksi järjestyksessään toisen Pirkanmaan epidemiatyöryhmien yhteisen tapaamisen 10.10.2025. Pirkanmaan epidemiatyöryhmä kokoontuu jatkossa joka toinen vuosi ja seuraavan tapaamisen vetovastuu on sovittu Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuollolle vuodelle 2027.

Laatujärjestelmä -tavoitteena valvonnan laadun parantaminen

2025 vuoden aikana on luotu oma laatujärjestelmä. Käytössä on poikkeamataulukko, johon sekä auditoinneissa että toiminnassa ilmenevät poikkeamat ja kehityskohteet on kirjattu. Laativastaava on seurannut taulukkoa ja korjaavien toimenpiteiden toteutumista.

Yhteistyö toimijoiden kanssa

Ohjausta ja neuvontaa annetaan asiakkaille tarkastuksilla sekä heidän sitä itse pyytäessä esimerkiksi sähköpostitse ja puhelimitse. Erillisiä koulutustilaisuuksia valvontakohteille ei ole pidetty.

Kohdekohtainen riskinarviointi

Käytetään pääsääntöisesti Vati- järjestelmän antavaa riskinarvioinnin mukaista tarkastustiheyttä, joka perustuu kohteesta tallennettuihin perustietoihin. Vati-järjestelmä on valtakunnallinen terveysvalvonnan toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä.

Näytteenottosuunnitelma

Näytteenotto on toteutunut tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Tarvittaessa on suoritettu lisänäytteenottoa, mikäli tulokset ovat sitä vaatineet.

Henkilöstön resurssien arviointi

Käytössä oleva henkilöstö elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelain mukainen valvontaan on varattu yhteensä 4,2 htv. Vuodelle 2025 suunniteltu terveydensuojelulain valvontaan 1,8 htv, tupakkalain valvontaan 0,1 htv ja elintarvikevalvontaan 2,3 htv. Neljä terveystarkastajaa suorittaa elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelain mukaista valvontaa. Valvontaeläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja ympäristöterveydenhuollon johtaja suorittavat lisäksi elintarvikevalvontaa.

Henkilöstöresurssit eivät kaikilta osin ole toteutuneet vuoden 2025 aikana. Henkilöstöstä osa on ollut osittaisella työajalla sekä henkilöstöön on kohdistunut joitakin pidempiä sairauspoissaoloja. Käytössä olleet todelliset resurssit vuodelle 2025 olivat yhteensä n. 3,95 htv. Niistä huolimatta riskiarviointiin perustuvien tarkastusten tekeminen on saatu suoritettua annetun tavoitteen mukaisesti.

Valvonnasta perittävät maksut

Valvonnasta perittiin vuoden 2025 osalta maksuja seuraavasti:

Elintarvikevalvonnan Oiva-tarkastukset	43 530
Elintarvikevalvonta todistus toimijalle	4 080
Elintarvikelaitoksen hyväksyntä	300
Elintarvikkeiden vientiasiakirjat	390
Terveydensuojelulain mukainen tarkastus	9 380
Terveydensuojeluvalvonta todistus toimijalle	1 800
Terveydensuojelu näytteenotto	13 560
Tupakkalain mukainen päätös	540
Yhteensä	73 580

Viestintäsuunnitelma

Viestintää on tehty vuoden 2025 aikana veden häiriötilanteeseen sekä lintuinfluenssaan liittyen. Ympäristöterveydenhuollon tekemästä tiedottamisesta ei ole saatu palautetta, joten sen asianmukaisuutta ja riittävyyttä ei ole voitu arvioida. Viestintää tullaan kehittämään osana Sastamalan kaupungin viestintäohjeistuksen tarkistamista/koordinointia, joka on suunniteltu vuodelle 2026. Päivitetty viestintäohjeistus otetaan käyttöön yksikössä ja se huomioidaan yhteistoiminnassa olevien kuntien alueella tehtävässä viranomaisviestinnässä.

Elintarviketurvallisuuden kehittämisteemat 2025-2028

Valtakunnallisista painopistealueista vuodelle 2025 osalta voidaan todeta, että Histamiinivalvonnan näytettä ei voitu ottaa, koska näytteeksi sopivaa kalalajia ei ollut tuotannossa kuluvan vuoden aikana. Ruokaviraston esittämien muiden painopisteiden osalta ei ole tullut kuntiin erillistä ohjausta, joten niiden osalta ei ole voitu tehdä erityisesti kohdennettua valvontaa.

Terveydensuojeluvalvonnan painopisteet ohjelmakaudella 2025-2028

Viranhaltijat ovat osallistuneet Pirkanmaan talousvesivalvonnan viranhaltijoiden koontumiseen. Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinnasta on annettu ohjeistusta terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä. Hyvinvointialueen kanssa on tehty yhteistyötä osallistumalla Pirkanmaan epidemiatyöryhmien yhteiseen tapaamiseen 10.10.2025. Tapaamisessa on päästy verkostoitumaan Pirkanmaan hyvinvointialueen henkilöstön kanssa. Aluehallintoviraston kunnille järjestämään yleiseen valmiusharjoitukseen on osallistunut yksikön esihenkilö yhdessä kunnan muiden yksiköiden edustajien kanssa. Aluehallintoviraston tilaisuuksia oli useita vuoden 2025 aikana ja osa niistä järjestettiin lähitilaisuutena Tampereella. Ympäristöterveydenhuollon toimialaan liittyen oli YMPPI24/25 harjoitus, johon yksikkö osallistui. Yksikkö harjoitteli annettujen valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti itsenäisesti. Harjoituksen palautetilaisuus järjestetään maaliskuussa 2026.

Tupakkalain painopisteet 2025-2028

Savuttomat nikotiinituotteet tulivat myyntiin vuoden 2025 aikana ja myyntipisteille myönnettiin myyntiluvat. Myyntilupia käsiteltiin yhteensä 32 kpl. Tupakkatuotteiden jäljitettävyyden valvontaa ei ole kaikilta osin voitu suorittaa, koska asian tarkastamiseen tehdyn järjestelmän toimivuudessa on ollut ongelmia. Tupakkatuotteiden markkinoinnin valvonnasta on ollut vuoden 2025 aikana koulutusta ja siihen on osallistuttu. Mahdollista etämyynnin olemassaoloa on seurattu ja tupakkatuotteiden markkinointia on seurattu tarkastuksilla ja sosiaalisessa mediassa. Virheelliseen markkinointiin ei ole vuoden 2025 aikana ollut tarpeen puuttua. Ehkäisevän päihdetyön osalta on osallistuttu yhteen kokoontumiseen, jonka järjestäjä oli Pirkanmaan hyvinvointialue. Ympäristöterveydenhuollon yksiköstä on nimetty yksi henkilö ehkäisevän päihdetyön ryhmään.